

Motyle

1. O motylach

Motyle to owady uskrzydłone, inaczej nazywa się je łuskoskrzydłymi. Najczęściej dzieli się je ze względu na porę występowania – motyle dzienne i motyle nocne, czyli ćmy. W Polsce wstępuje ponad 3200 gatunków motyli, z czego 149 to motyle dzienne. Niestety z każdym dziesięcioleciem liczba ta się zmniejsza. Motyle uczestniczą w zapylaniu roślin, produkują jedwab, a w niektórych krajach ich gąsienice stanowią pokarm dla ludzi. Dzięki dyrektywie siedliskowej ochronie podlegają motyle oraz miejsca ich życia. Jednymi z najatrakcyjniejszych siedlisk motyli są lasy łęgowe oraz podmokłe łąki, dlatego chroniąc je, chronimy też motyle.

2. Problemy

Liczba gatunków motyli zagrożonych wyginięciem stale się powiększa. Głównymi przyczynami są intensywna gospodarka rolna, stosowanie środków ochrony roślin, postępująca urbanizacja, rozrost miast i terenów przemysłowych. Ponadto liczne motyle, a dokładniej ich gąsienice, tępi się jako niebezpieczne szkodniki upraw na polach i w ogrodach. Życie motyli utrudnia też zaniechanie tradycyjnych ekstensywnych metod użytkowania łąk, takich jak małej intensywności wypas i brak późnego koszenia, które prowadzą do przekształcania oraz zanikania ich siedlisk. Ponadto wiele motyli w różnych stadiach rozwoju uzależnionych jest od obecności innych gatunków roślin, a także zwierząt, bez których nie przetrwają. Na przykładzie tych owadów widać, jak bardzo zmniejszanie się różnorodności biologicznej ma charakter i skutek łańcuchowy.

3. Działania

Ochrona każdego z gatunków motyli wymaga indywidualnego podejścia. W projekcie najczęściej prowadzi się działania takie jak koszenie z wywiezieniem biomasy oraz uzupełnienie bazy pokarmowej, które polega na nasadzeniach jesionu wyniosłego i kaliny koralowej oraz pozostawienie jesionu i derenia świdy dla naturalnego odnowienia.

4. Przykłady

Zabiegi ochrony czynnej na rzecz motyli realizowane są na powierzchni ponad 48 ha oraz na rzecz różnych gatunków takich jak m.in. przeplatka aurinia, czerwoczyk nieparek czy modraszek telejus.

W ciągu pierwszych czterech lat trwania projektu tylko 3 nadleśnictwa, w dolinie Odry w okolicach Wrocławia, posadziły ponad 12 tys. sztuk jesionów i kaliny, które są najważniejszymi roślinami żywicielskimi dla jednego z chronionych gatunków motyli – przeplatki maturalnej. Jej gąsienice żerują w zasadzie wyłącznie na liściach tych gatunków. Motyle pojawiają się od połowy czerwca do końca lipca. Jaja składają na liściach jesionu, wybierając najchętniej młode drzewka do wysokości kilku metrów albo niżej zwisające gałęzie. Młode żerują na nich w grupach, aż do jesieni, a następnie schodzą do ściółki na zimowanie. Na wiosnę żerują już samodzielnie, ponownie na jesieni, jak również na innych drzewach i krzewach, np. kalinie koralowej czy wierzbie iwie.

Utrzymanie populacji zależy więc od utrzymania dostępności pokarmu niezbędnego w pewnej fazie rozwoju przeplatki. Nasadzenia wykonano częściowo jako punktowe uzupełnienie składu gatunkowego siedlisk, a częściowo jako nasadzenia liniowe wzdłuż dróg i wałów przeciwpowodziowych. Gatunek ten zamieszkuje bowiem polany i obrzeża wilgotnych lasów łęgowych i grądów.

5. Ciekawostki

Modraszek telejus ma bardzo oryginalny cykl rozwojowy. Samica składa jaja na młodych kwiatostanach krwiciągu lekarskiego, który młodym gąsienicom służy jej jako pokarm. Następnie gąsienica spada na ziemię i udaje zagubioną larwę mrówki. W tym czasie gąsienice modraszka wydzielają substancje zachęcające mrówki do adopcji a po przeniesieniu do mrowiska larwa żywi się jajami i larwami mrówek. W tym czasie zwiększa masę swojego ciała nawet stukrotnie. Przepoczwarczenie następuje w czerwcu w górnych warstwach mrowiska. Po około tygodniach od przepoczwarczenia wylęga się motyl dorosły, który następnie opuszcza mrowisko.

Rośliny szczególnie lubiane przez motyle to budleja, lilak, wiciokrzew, jeżówka, płomyk, lawenda, a także cynia, komosa, macierzanka, malwa, przetacznik, szałwia i maciejka. Planując sadzenie roślin wabiących motyle, warto wybierać przede wszystkim rodzime gatunki.

6. Mapa

Chmielnik, Stąporków, Oława, Miękinia, Wołów, Bystrzyca Kłodzka, Nidzica, Sobibór, Chełm